

Katetaan Pöytä Kasvulle

Elintarviketeollisuusliiton tavoitteet
vaalikaudelle 2027–2031

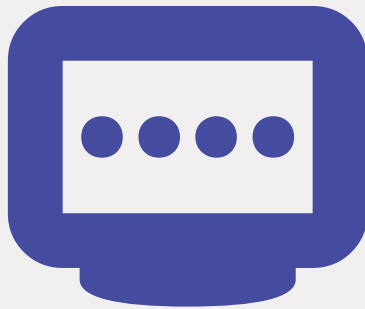

Sisällys

1. Helpotetaan investointeja	03
<i>Ruoka-alan kasvu vahvistuu investoinneilla</i>	04
<i>Kasvua kannustavalla ja tarkoituksenmukaisella sääntelyllä</i>	05
<i>Elintarvikeviennistä kannattavuutta ja kilpailukykyä</i>	07
<i>Elämäntapaohjaukselle kyllä, ruokien ja juomien pistemäisille veroille ei</i>	08
<i>Vauhditetaan ruoka-alan kasvua TKI-toiminnalla</i>	10
<i>Data kirittämään ruoka-alan kasvua</i>	12
2. Lisätään osaamista ja osaajia	14
<i>Parannetaan ammatillisen koulutuksen laatua ja arvostusta</i>	15
<i>Varmistetaan elintarvikealalle korkeasti koulutetut osaajat</i>	17
<i>Edistetään ja sujuvoitetaan työperäistä maahanmuuttoa</i>	19
<i>Laitetaan nuorten perustaidot kuntoon</i>	21
<i>Vakaa toimintaympäristö vauhdittaa ruoka-alan kasvua</i>	23
3. Varmistetaan huoltovarmuus ja kriisinkestävyys	25
<i>Turvataan raaka-aineen saatavuus kotimaasta</i>	26
<i>Turvataan ruokaketjun toimivuus kaikissa oloissa</i>	28
<i>Rakennetaan vahvempaa varautumiskykyä ruoka-alalle</i>	30
<i>Vahvistetaan omavaraisuutta hyödyntämällä kiertotaloutta</i>	32
4. Kestävämpää ruuantuotantoa ja parempaa ravitsemusta	34
<i>Turvataan ravitsemustyön tietopohja, luotetaan itsesääntelyyn</i>	35
<i>Vauhditetaan ruokaketjun päästövähennyksiä</i>	37

Helpotetaan investointeja

<i>Ruoka-alan kasvu vahvistuu investoinneilla</i>	04
<i>Kasvua kannustavalla ja tarkoituksenmukaisella sääntelyllä</i>	05
<i>Elintarvikeviennistä kannattavuutta ja kilpailukykyä</i>	07
<i>Elämäntapaohjaukselle kyllä, ruokien ja juomien pistemäisille veroille ei</i>	08
<i>Vauhditetaan ruoka-alan kasvua TKI-toiminnalla</i>	10
<i>Data kirittämään ruoka-alan kasvua</i>	12

Ruoka-alan kasvu vahvistuu investoinneilla

Elintarviketeollisuus tunnistetaan heikosti elinkeinopolitiikassa sekä kotimassa että EU:ssa, vaikka toimialan merkitys työllistäjänä ja investoijana on suuri. Elintarviketeollisuuden vipuvaikutus työllisyyteen on Suomessa teollisuuden alojen suurin, koska ala käyttää pääosin kotimaista raaka-ainetta. Elintarviketeollisuuden investointiaikeet ovat tehdasteollisuudessa toiseksi suurimmat teknologiateollisuuden jälkeen. Aiotuista investoinneista kolmasosa tähtää tuotantokapasiteetin kasvattamiseen.

Suomessa tarvitaan kaikkia tuotannollisia investointeja. Vain harvat yritykset voivat hyödyntää määräaikaista puhtaiden investointien verokannustinta sen korkean alarajan ja rajattujen käyttö-

kohteiden vuoksi. Tämän kannustimen oheen tai sijaan pitäisi harkita kaikille yrityksille soveltuvaa verokannustinta.

Päästövähennystavoitteiden saavuttaminen edellyttää ruoka-alan arvoketjulta merkittäviä investointeja ja uuden teknologian käyttöönottoa, mikä lisää väistämättä tuotantokustannuksia ja vaikuttaa suomalaisen elintarvikealan kansainväliseen kilpailukykyyn. Tarvitsemme rahoitusta ruoka-alan energiasiirtymän vauhdittamiseen. Se tukisi samalla suomalaisen ruoka-alan kansainvälistä kilpailukykyä sekä päästökauppasektorin ulkopuolisten alojen, kuten maatalouden, mahdollisuuksia saavuttaa EU-velvoitteet päästövähennyksissä.

Ruoka-alan kasvu vahvistuu kun,

- Vauhditetaan investointeja koneisiin ja laitteisiin tuki-intensiteetiltään alhaisemmalla mutta kaikille yrityksille tasapuolisemmalla, määräaikaaisella tai pysyvällä verokannustimella. Investointihyvitys kone- ja laiteinvestointeihin vastaisi T&K-verokannustinta. Se voitaisiin toteuttaa poistojärjestelmässä korottamalla uuden kone- ja laiteinvestointin poistopohjaa yli 100 prosentin tason niin, että poistoja voitaisiin tehdä investoinnin todellista suuremmasta arvosta – esimerkiksi 10 prosentin investointihyvitystä vastaisi 150 prosentin poistopohja.
- Varmistetaan investointitukien soveltuvuus kotimaisten raaka-ainevaihtoehtojen ja kestävien ruokainnovaatioiden jatkojalostukseen sekä niiden tuotannon skaalaamiseen teollisessa mittakaavassa. Kotimaisen kasviproteiinijalostuksen ylösajo tukisi myös huoltovarmuutta.
- Kohdennetaan kasvurahoitusta kaikenkokoisten elintarviketeollisuuden yritysten kasvun vauhdittamiseen. Hyödynnetään Euroopan investointipankin rahoitusta ruoka-alan investointien edistämiseksi.

Lisätietoja:

Yhteiskuntasuhdejohtaja Jukka Ihanus, puh. 050 463 9929, jukka.ihanus@etl.fi

Ekonomisti Bate Ismail, puh. 040 526 0942, bate.ismail@etl.fi

Elintarviketeollisuusliitto ry

www.etl.fi

Kasvua kannustavalla ja tarkoituksenmukaisella sääntelyllä

Ruoka-ala tarvitsee tutkittuun tietoon pohjautuvaa ja ennakoitavaa sääntelyä Suomessa ja EU:ssa. Elintarviketeollisuusliiton jäsenkyselyn mukaan Suomessa yritysten toimintaympäristön heikkouksia ovat sääntelyn arvaamattomuus, viranomaisten tulkinnat ja kankeat lupaprosessit.

Ennakoitava ja kilpailukykyinen toimintaympäristö luo pohjan yritysten kasvuun. Elintarviketeollisuus on yksi Euroopan säädelyimpiä toimialoja. Yrityksiä kuormittavat sektori- ja tuotesääntelyn rinnalla esimerkiksi pakkauksia, hävikkiä, energiatehokkuutta ja yritys vastuuta koskevan sääntelyn lisääntyminen.

Lainsäädäntö muuttuu tiuhaan, mikä nostaa kustannuksia ja vaatii investointeja tuotantorakennuksiin, -laitteisiin, hankintakanaviin ja tietojärjestelmiin. Sääntelyn toimeenpanossa on huomioitava, ettei aiheuteta kohtuutonta työ määrää tai kustannuksia yrityksille.

Elintarvikealan sääntelyä on kevennettävä ja yksinkertaistettava yritysten menestymisen ja toimintaedellytysten turvaamiseksi. Aina ratkaisu ei ole uusi sääntely. Uusia säädöksiä tulisi esittää vain, jos vaikutusarvio osoittaa, että sääntelyä tarvitaan. Sidosryhmät on otettava mukaan säädösten valmisteluun ja lisäsääntelyn rinnalla on hyödynnettävä paremmin tiedon jakamista, itsesääntelyä ja hyviä toimintatapoja.

Kun yritysten sääntelytaakka on kohtuullinen ja siirtymäajat riittävän pitkät, yrityksille jää resursseja kasvuun ja uusiin innovaatioihin sekä kykyä vastata asetettuihin velvoitteisiin. Suomen ei pidä heikentää ruoka-alan kykyä menestyä kansainvälisessä kilpailussa EU-tasoa tiukemmalla kansallisella sääntelyllä.

Tehdään Suomesta entistä houkuttelevampi yritysille! Muutoin maamme hyvinvointi jää pysyvästi jälkeen muista maista. Yritysten perustamisen, päivittäisen toiminnan ja kehittämisen on oltava sujuvaa. Tehdään paremmasta sääntelystä Suomelle kilpailuetu ja kasvun vahvistaja.

Sääntelyn ennakoitavuus, ruoka-alan kasvu ja kilpailukyky paranevat, kun

- Normien purusta ja yksinkertaistamisesta tehdään pysyvää. Perustetaan Suomeen toimitelin perkaamaan yritysten säädöstaakkaa Ruotsin esimerkin mukaan. Toimielimen tehtävänä olisi keventää Suomessa toimivien yritysten säädöstaakkaa sekä säädöksistä aiheutuvia hallinnollisia ja toiminallisia kustannuksia kilpailukykyyn ja työllisyyden vahvistamiseksi. Toimitelin voisi sijoittua esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön alaisuuteen. Lisäksi kaikkeen uuteen lainsäädäntöön pitäisi tehdä kilpailukykytarkastus.
- Sääntelyssä pysytään EU-minimissä, viranomaistulkintojen yhtenäisyyttä parannetaan ja ylitulkinnoista luovutaan. Viranomaisten tehtävänä on vertailla, miten muut maat toimeenpaneavat säädöksiä.
- Päällekkäistä sääntelyä puretaan ja sääntelyä sovitetaan yhteen kansallisesti ja EU-tasolla.

- Veropolitiikan ennakoitavuutta lisätään. Veropoliittisen päätöksenteon pitää olla vakaata eikä uusia päätöksiä pidä tehdä puolen vuoden välein. Vaalikauden alussa on laadittava ylivaalikautinen verotuksen tiekartta, joka mahdollistaa investointeja tukevan toimintaympäristön.
- Pidättäydytään epävarmuutta luovien, ruokiin ja juomiin kohdistuvien pistemäisten verojen käyttöön otosta. Näin tuetaan alan kilpailukykyä ja toimintaympäristön ennakoitavuutta. Pistemäisten, kilpailua vääristävien veronkorotusten sijaan olisi etsittävä tasa-puolisempia veroratkaisuja.

Lisätietoja:

Yhteiskuntasuhdejohtaja Jukka Ihanus, puh. 050 463 9929, jukka.ihanus@etl.fi

Ekonomisti Bate Ismail, puh. 040 526 0942, bate.ismail@etl.fi

Elintarviketeollisuusliitto ry

www.etl.fi

Elintarvikeviennistä kannattavuutta ja kilpailukykyä

Maailmalla on yhä enemmän kysyntää kestävästi tuotetulle ruualle, ja Suomella on kaikki edellytykset hyötyä tästä trendistä. Suomalaiset ruuantuotantotavat ovat kestäviä, eläinten hyvinvointi on korkealla tasolla ja elintarviketurvallisuus huippuluokkaa. Suomessa osataan kehittää innovatiivisia tuotteita vastaamaan kuluttajien tarpeita.

Ruokaviennin kasvutavoitteena on viennin arvon kaksinkertaistaminen, mikä tarkoittaa noin 2,2 miljardin euron lisäystä vuoteen 2031 mennessä. Viennin kasvu vahvistaa Suomen työllisyyttä, tukee alueiden elinvoimaisuutta ja maataloustuotannon kannattavuutta sekä pienentää ruuan kauppataseen alijäämää. Ruokaviennin kaksinkertaistuminen tarkoittaisi ETL:n arvion mukaan 7 000 uutta työpaikkaa kotimaisen tuotannon lisääntyessä.

Kunnianhimoiset kasvutavoitteet edellyttävät vakaata toimintaympäristöä, yritysten investointeja tutkimukseen, tuotekehitykseen ja tuotantoon, osaajia sekä pysyviä kansainvälistymisen tukipalveluja. Kansainvälistyminen on kunkin yrityksen oma strateginen päätös, koska se vastaa investointia.

Vienti parantaa kotimaisen ruoantuotannon kannattavuutta ja kilpailukykyä ja sitä kautta monin tavoin myös huoltovarmuutta. Vienti avaa uusia myyntikanavia rajallisesti kasvavien kotimaan markkinoiden rinnalle. Viennin kautta yritykset pystyvät löytämään korkeamman hintatason markkinoita ja hyödyntämään tuotantokapasiteettiaan tehokkaammin. Kilpaileminen kansainvälisesti vahvistaa osaamista ja kykyä tarjota uudenlaisia tuotteita kuluttajille.

Elintarvikevienti kasvaa, kun

- Turvataan ministeriöille ruokaviennin edistämiseen pysyvä rahoitus ja resurssit. Huomioidaan ruokavienti kansallisessa uudistusohjelmassa (NRP).
- Luodaan pysyvät puitteet ruokaviennin koordinaatiolle aiemman Food from Finland -ohjelman tapaan ja varmistetaan vuoropuhelu eri hallinnonalojen sekä alan toimijoiden kesken kasvutavoitteen edistämiseksi.
- Tarjotaan elintarvikeyrityksille kohdennettuja kansainvälistymispalveluja ja varmistetaan, että elinvoimakeskukset tukevat yritysten kasvua ja valmiutta kansainvälistymiseen.
- Varmistetaan Ruokavirastolle riittävät resurssit vientiselvityksiin ja maalupa-asioden hoitamiseen.
- Pidetään elintarvikevienti Suomen valtionjohdon vienninedistämismatkojen agendalla, jotta vastuulliset elintarvikkeemme tulevat tutuiksi maailmanmarkkinoilla.
- Hyödynnetään ruokamaakuvaa tukemaan elintarvikevientiä ja Suomeen suuntautuvaa ruokamatkailua.
- Lisätään kaupallista osaamista elintarvikeviennin tueksi erityisesti pk-yrityksissä. Vientiosaajien saatavuutta edistetään koulutusohjelmilla ja täydennyskoulutuksella.

Lisätietoja:

Yhteiskuntasuhdejohtaja Jukka Ihanus, puh. 050 463 9929, jukka.ihanus@etl.fi

Elämäntapaohjaukselle kyllä, ruokien ja juomien pistemäisille veroille ei

Elintarviketeollisuus haluaa ihmisten pysyvän terveenä ja pitkäikäisinä ja kantaa huolta kasvavasta ylipaino-ongelmasta. Ruokia ja juomia valmistavat yritykset tarjoavat ratkaisuja siihen, että ihmiset syövät terveellisesti ja voivat hyvin. Yritykset vähentävät tuotteittensa sokeri-, rasva- ja suolapitoisuuksia jo nyt osana vastuullisuustyötään. Useat yritykset ovat tehneet vapaaehtoisia ravitsemussitoumuksia, joilla ne sitoutuvat parantamaan ihmisten ruokavalion ravitsemuksellista laatua.

Ruokiin ja juomiin kohdistuva terveysperusteinen verotus on väärä keino ohjata ihmisiä kohti terveellisempää ruokavaliota. Yksittäiset ruoka-aineet eivät edistä tai heikennä terveyttä. Veron yhteyttä terveyden edistämiseen on hankala todentaa, koska ravitsemus koostuu monista erilaisista kulutusvalinnoista. Uni, liikunta ja ihmissuhteet ovat yhtä tärkeitä hyvän elämän kulmakiviä kuin ravinto. Jos kuluttajien käyttäytymistä halutaan ohjata, tarvitaan kokonaisvaltaisia toimia ruoka-alan ja julkisten toimijoiden yhteistyönä.

Elintarvikkeiden pistemäisellä verotuksella on enemmän kielteisiä vaikutuksia kuin myönteisiä. Veron vaikuttavuudesta ei myöskään ole varmuutta, mutta varmaa sitä vastoin on, että terveysperusteinen vero nostaisi ruuan hintaa. Tällaisen veron säätäminen olisi vaikeaa ja veron vaikutukset kohdentuisivat sosiaalisesti epäoikeudenmukaisesti. Tasaveroista kärsivät tutkitusti eniten pienituloiset kansalaiset.

”Terveysvero” suosisi ulkomaista elintarviketuotantoa ja heikentäisi suomalaisten ruoka- ja juomayritysten kykyä kilpailla globaaleilla markkinoilla. Se taas vaikuttaisi kielteisesti elintarvikevientimme edellytyksiin. Kotimaiset valmistajat joutuisivat

kantamaan veron vuoksi suurempaa hallinnollista taakkaa, mikä olisi varsinkin pienille ja keskisuurille yrityksille iso rasite. Ylimääräinen hallintotyö on pois yrityksen muun toiminnan kehittämisestä, kuten t&k:sta, innovaatioista ja vientiin satsaamisesta.

Elintarvikkeita koskevan terveysperusteisen veron käyttöönottamiseksi ei ole löydetty toteuttamiskeinoista käytännön ratkaisua Suomessa, vaikka asiaa on selvitetty useita kertoja. Verotus ei voisi rajautua pelkästään kaupasta ostettaviin tuotteisiin, vaan sen piiriin tulisi myös esimerkiksi kahviloissa, ravintoloissa ja julkisissa ruokapalveluissa tarjottu ruoka.

Veron toteutus käytännössä vaatisi tietojärjestelmiä sekä valtavasti työtä tietojen syöttämisestä ja ylläpitämisestä alkaen. Jos verotuksen kohteiksi otettaisiin sokerin lisäksi suola ja rasva tai ruuan-tuotannon päästöt, veromallinen kehittäminen olisi äärimmäisen monimutkaista elintarvikevalikoimamme laajuuden vuoksi. Silloin puhuttaisiin jo yleisestä elintarvikeverosta eli ruokaverosta.

Jo nyt Suomessa verotetaan ruokaa ja juomaa raskaasti. Niistä kerätään vuosittain yhteiseen kassaan noin 6 miljardia euroa tuoteveroluonteisia maksuja (valmisteverot ja arvonlisävero). Suomessa on käytössä eurooppalaisittain erittäin korkea virvoitusjuomavero.

Kansalaisten ruokavalion parantamiseksi tarvitaan nykyistä enemmän myönteistä ohjausta terveelliseen syömiseen kuin rankaisemista epäterveellisten tottumusten vähentämiseen.

Suomalaisten terveys ja hyvinvointi paranevat, kun

- Laaditaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ohjelma, jolla
 - Varmistetaan määrärahat monipuoliselle ja hyvinvointia tukevalle julkiselle ruokailulle.
 - Turvataan resurssit kansallisen elintarvikkeiden koostumustietokanta Finelin ylläpitoon ja kehittämiseen, koska Fineli on tärkeä tietolähde sekä julkiselle elintarvike- ja ravitsemustutkimukselle että yrityksille muun muassa pakkausmerkintöjen oikeellisuuden varmistamiseen.
 - Varmistetaan ajantasaisen tiedon saanti siitä, mitä suomalaiset syövät ja miten heidän ravinnon saantinsa toteutuu.
 - Lisätään myönteistä elämäntapaohjausta, suosituksia ja viestintää, jotta ruokavalio tuottaisi ihmisille hyviä terveysvaikutuksia.
 - Lisätään ravitsemusterapeuttien tarjoamia palveluja elämäntapaohjauksessa.
- Edistetään elintarvikealan vastuullisen markkinoinnin käytäntöjä itsesääntelyn keinoin.
- Vahvistetaan julkista taloutta tasapuolisemmilla veroratkaisuilla kuin ruokaan ja juomaan kohdistuvilla pistemäisillä veroilla.

Lisätietoja:

Yhteiskuntasuhdejohtaja Jukka Ihanus, puh. 050 463 9929, jukka.ihanus@etl.fi
Johtaja Marleena Tanhuanpää, puh. 040 528 2207, marleena.tanhuanpaa@etl.fi
Elintarviketeollisuusliitto ry
www.etl.fi

Vauhditetaan ruoka-alan kasvua TKI-toiminnalla

Menestyäkseen elintarvikeala tarvitsee innovaatioita. Sen vuoksi tutkimukseen, kehittämiseen ja osaamiseen on panostettava nykyistä vahvemmin.

Elintarviketeollisuus tekee tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa (TKI-toimintaa) kehittäessään uusia tuotteita, parantaessaan tuotantoprosesseja, lisätessään kestävyytään ja vastatessaan kuluttajien muuttuviin tarpeisiin.

TKI-toiminnalla voidaan vahvistaa kestävää kasvua, talouden ja yhteiskunnan uudistumista ja samalla kokonaisturvallisuutta. Tuotekehitys sekä tuotantoprosessien tehostaminen parantavat yritysten kilpailukykyä ja kannattavuutta sekä elintarviketuotannon ympäristökestävyyttä. T&K-yhteistyössä syntyneet innovaatiot luovat alalle uudenlaista arvonnäköä ja viennin kasvua.

Yritykset tekevät TKI-toimintaa pääasiassa oma-toimisesti, mutta myös yhteistyössä korkeakoulujen (yliopistot ja ammattikorkeakoulut), toisten alan yritysten ja muiden kumppaneiden kanssa, esimerkiksi asiakkaiden, raaka-ainetuottajien ja laitetoimittajien.

TKI-toiminta tarkoittaa yrityksille lisäkuormaa perustyön päälle. Erityisesti pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on usein liian vähän aikaa, rahaa ja osaa-

mista TKI-työhön. Yhteistyömahdollisuuksien ja tutkimuspalvelujen hahmottaminen ei aina ole yrityksille helppoa.

Elintarviketeollisuus haluaa olla edelläkävijä ja suunnannäyttäjä siinä, miten ala uudistuu ja vahvistaa kilpailukykyään innovaatioiden ja uuden teknologian avulla. Alan TKI-tiekartassa visioidaan, että Suomi nousee TKI-panostusten myötä älykkään ja kestävä elintarviketuotannon kärkeen Euroopassa.

Tutkimusta tarvitaan lisää erityisesti resurssitehokasta pohjoisesta ruoantuotannosta, hyvinvointia edistävästä ruuasta, digitalisaatiosta ja uusista tuotantoteknologioista.

Elintarvikkeiden ja juomien jalostus on yksi biotalouden tärkeimmistä arvoa luovista aloista. EU:ssa alan osuus biotalouden liikevaihdosta on noin puolet ja biotalouden yli 700 miljardin euron lisäarvosta noin kolmannes.

Bioteknologisilla innovaatioilla voidaan ruokajärjestelmään luoda kokonaan uusia ratkaisuja ja toimialoja. Suomessa on tähän vahvaa osaamista. Riskinä kuitenkin on, että EU:n hidas ja kankea sääntely ajaa innovaatiot pois Suomesta ja Euroopasta.

Ruoka-alan TKI-toiminta vahvistuu kun,

- Ruokaan liittyvä tutkimus nostetaan selkeästi osaksi Tutkimus- ja innovaationeuvoston kansallisia TKI-linjauksia ja strategisia valintoja.
- EU-rahoituksen koordinoitua ja hakemisen tukea vahvistetaan.
- Elintarviketeollisuus otetaan mukaan EU:n biotalousstrategian priorisoitaviin toimiin ja kilpailukykyrahaston rahoitusta kohdennetaan myös elintarvikesektorille.
- Business Finlandin rahoitus mahdollistaa paremmin myös kotimarkkinoille tähtäävän t&k-toiminnan.

- TKI-tukien hakemista yksinkertaistetaan ja hallinnollista taakkaa kevennetään.
- TKI-toiminnan rakenteet ja toimintamallit sovitetaan paremmin yritysten arkeen ja tarpeisiin.
- Innovaatioiden kaupallistamista edistetään tutkimustoiminnan rinnalla, jotta TKI-panostukset tuottavat kasvua, vientiä ja uutta liiketoimintaa.
- TKI-toiminnan verovähennysoikeudesta tehdään kannustavampi ja verokannusteissa T&K-tulkinta laajennetaan TKI:ksi.
- Madalletaan pk-yritysten kynnystä T&K-toimintaan innovaatioasetelillä.
- Elintarvikeala kytketään selkeästi tutkimus- ja innovaatiopolitiikan kansallisiin mision, kuten kiertotalouteen, puhtaaseen energiaan ja kestävään kehitykseen.
- Lisätään yritysten tarpeisiin pohjautuvaa yhteistyötä yritysten ja korkeakoulujen välillä.
- Tehdään kehittämishankkeista nopeampisyklisiä, jotta ne palvelevat paremmin pk-yrityksiä.
- Varmistetaan sääntelyn innovaatiomyönteisyys, jotta esimerkiksi uuselintarvikkeet saadaan nopeammin markkinoille EU:ssa.
- Lopetetaan epätieteellinen puhe ultraprocessoinnista ja kannustetaan yrityksiä kehittämään terveellisiä, innovatiivisia ja kuluttajia kiinnostavia tuotteita.

Lisätietoja:

Yhteiskuntasuhdejohtaja Jukka Ihanus, puh. 050 463 9929, jukka.ihanus@etl.fi
Johtaja Marleena Tanhuanpää, puh. 040 528 2207, marleena.tanhuanpaa@etl.fi
Elintarviketeollisuusliitto ry
www.etl.fi

Data kirittämään ruoka-alan kasvua

Ruoka-alalla datatalous on valtava mahdollisuus ja keskeinen kilpailukykytekijä: läpinäkyvyys, jäljitettävyys ja vastuullisuuden todentaminen korostuvat sekä kotimarkkinoilla että viennissä. Yritykset tarvitsevat luotettavaa ja sujuvasti liikkuvaa dataa sääntelyn ja raportointivaatimusten täyttämiseen, mutta oikein hyödynnettynä data on myös kasvun moottori, joka mahdollistaa uudet tuotteet, palvelut ja liiketoimintamallit.

Ruokaketjun toimivuuden ja kilpailukyvyn perusedellytys on, että tuotteeseen liittyvä lainsäädännön vaatima data – kuten alkuperä- ja tuotantotiedot – liikkuu sujuvasti eri toimijoiden välillä.

Puolestaan tuotteeseen liittyvällä lisäarvotalalla – kuten ravinne- ja vesitehokkuuteen tai eläinten hyvinvointiin liittyvällä tiedolla – on kaupallisia mahdollisuuksia. Sen avulla voidaan rakentaa kilpailuetua, synnyttää innovaatioita ja vahvistaa vientipotentiaalia.

Kun lainsäädännön vaatima data liikkuu tehokkaasti ja yhteentoimivasti, voidaan laajentaa näkökulmaa myös markkina- ja kysyntätietoon.

Kaupan menekkitiedon paremman saatavuuden varmistaminen ruokaketjun muille toimijoille parantaa markkinoiden toimivuutta, tasapainottaa neuvotteluasetelmia ja vahvistaa koko ruokaketjun kilpailukykyä.

Viranomaisrekistereissä on merkittävä määrä arvokasta tietoa, jonka tehokkaampi hyödyntäminen vähentäisi päällekkäistä raportointia, keventäisi hallinnollista taakkaa ja mahdollistaisi uuden sääntelyn toimeenpanoa ilman tarpeettomia kustannuksia yrityksille.

Elintarvikeala on tunnistanut, että yhtenäisten standardien käyttöönotto ja datan liikkuvuuden edistäminen ovat keskeisiä keinoja vahvistaa suomalaisen ruoka-alan tuottavuutta, kasvua ja kansainvälistä kilpailukykyä. Tulevalla vaalikaudella onkin edistettävä tiedon kaksisuuntaista liikkuvuutta ja viranomaisjärjestelmissä olevan tiedon hyödyntämistä ruoka-alan kasvun vauhdittamiseksi.

Datatalous vauhdittaa ruoka-alan kasvua, kun

- Varmistetaan rahoitus ja lainsäädäntö tukemaan yhtenäisten standardien ja pelisääntöjen käyttöönottoa ruokaketjussa, jotta data liikkuu tehokkaasti ja turvallisesti molempiin suuntiin alkutuotannon, elintarviketeollisuuden ja kaupan välillä sekä eri ohjelmistojen ja tietojärjestelmien kesken liikesalaisuuksia vaarantamatta.
- Linjataan tuotteeseen liittyvän lainsäädännön vaatiman datan ja lisäarvodataan erottelu ja varmistetaan, että lainsäädännön vaatima data on selkeästi määritelty ja vastikkeetta hyödynnettävissä koko ruokaketjussa samalla, kun lisäarvodataan käytölle sovitaan reilut ja läpinäkyvät pelisäännöt.
- Perustetaan datatalouden hallintaan ruoka-alan pysyvä koordinaatioryhmä, jonka tehtävänä on ylläpitää ja toimeenpanna reilun datatalouden pelisäännöt sekä varmistaa yhteinen näkemys datan arvosta, käytöstä ja kustannusperusteista reilun datatalouden pelisääntöjen mukaisesti.

- Toteutetaan raportoi vain kerran -periaate ruoka-alalla, jotta samaa tietoa ei tarvitse toimittaa useaan kertaan eri viranomaisille tai järjestelmiin. Varmistetaan rahoitus viranomaisjärjestelmien avaamiseksi ja rajapintojen toteuttamiseksi, jotta koko ruokaketju voi hyödyntää jo olemassa olevaa viranomaisdataa sääntelyn toimeenpanossa ja raportoinnissa.
- Avataan Ruokaviraston nauta- ja eläintenpitopaikkarekisterien tiedot yrityskäyttöön. Varmistetaan Ruokavirastolle rahoitus ja toimeksianto avata rekisterit yrityskäyttöön, jotta metsäkatoasetuksen toimeenpano voidaan toteuttaa automatisoidusti ilman manuaalista tiedonkeruuta.
- Varmistetaan pitkäjänteinen rahoitus ruoka-alan datatalouden edistämiseen ja investointeihin. Huomioidaan ruoka-ala vahvemmin kansallisissa data- ja digitalisaatio-ohjelmissa.

Lisätietoja:

Johtava asiantuntija Riikka Korolainen, puh. 050 355 8177, riikka.korolainen@etl.fi

Elintarviketeollisuusliitto ry

www.etl.fi

Lisätään osaamista ja osaajia

<i>Parannetaan ammatillisen koulutuksen laatua ja arvostusta</i>	15
<i>Varmistetaan elintarvikealalle korkeasti koulutetut osaajat</i>	17
<i>Edistetään ja sujuvoitetaan työperäistä maahanmuuttoa</i>	19
<i>Laitetaan nuorten perustaidot kuntoon</i>	21
<i>Vakaa toimintaympäristö vauhdittaa ruoka-alan kasvua</i>	23

Parannetaan ammatillisen koulutuksen laatua ja arvostusta

Elintarvikealan yrityksille ammatillinen koulutus on erittäin tärkeä työelämälähtöinen koulutusmuoto. Alan työvoimasta peräti 70 prosenttia on ammattiosaajia. Elintarviketeollisuusliiton (ETL) selvityksen mukaan yritykset aikovat myös tulevaisuudessa rekrytoida eniten juuri ammattiosaajia. Elintarvikeyritykset tekevät aktiivisimmin yhteistyötä ammatillisen koulutuksen tarjoajien kanssa.

Ammattiosaajia sekä osaamisen päivittämistä ja uudistamista työuran aikana tarvitaan elintarvikealalla jatkuvasti. Työelämän muutoksessa korostuvat myös mahdollisuudet vaihtaa alaa ja siirtyä uralla eteenpäin ammatillisten tutkintojen avulla. Elintarvikeyritykset huolehtivat henkilöstönsä kouluttamisesta esimerkiksi sillä 90 prosenttia henkilöstöstä osallistuu koulutukseen vuosittain.

Vaikka korkeakoulutettujen osaajien tarve elintarvikealalla ei kasva radikaalisti, osaamisen vaatimukset ja kehittämistarpeet ammatillisen koulutuksen

sisällä kasvavat. Automaatio ei ole poistamassa suorittavaa työtä alalta. Tarvitaan laajempaa moniosaamista, joka mahdollistaa työskentelyn erityyppisissä tehtävissä.

Ammattitutkinnot, erikoisammattitutkinnot, tutkinnon osat ja muut osaamiskokonaisuudet kasvattavat tulevaisuudessa merkitystään. Yrityksille digitalisaation ja tekoälyn hyödyntäminen on tärkein osaamisen kehittämisen alue.

Tämänhetkinen koulutustarjonta riittäisi periaatteessa elintarvikealan tarpeisiin, mutta hakijoita ei ole tarpeeksi eivätkä tutkinnon suorittaneet hakeudu alan tehtäviin. Suomessa valmistuu keskimäärin yli 600 leipuri-kondiittoria vuodessa, mutta teollisen mittakaavan leivonta ei vedä heitä puoleensa. Koulutusta pitääkin suunnata niin, että se vastaa paremmin työelämän todellisiin tarpeisiin.

Ammatillisen koulutuksen laatu ja arvostus paranevat, kun

- Ammatillista koulutusta ja sen rahoitusta ohjataan yhtenä kokonaisuutena. Tuetaan koulutuksen järjestäjien profiloitumista ja erikoistumista.
- Rahoitus kannustaa oppilaitoksia tarjoamaan vastaisuudessakin ammatti- ja erikoisammattitutkintoja ja perustutkinto on mahdollinen alanvaihtajalle.
- Rahoitus- ja ohjausjärjestelmä kannustaa tiiviiseen yhteistyöhön yritysten ja ammatillisten oppilaitosten kesken.
- Koulutuksen resurssit turvataan, koulutusorganisaatioiden toimintaedellytyksiä vahvistetaan ja oppisopimuskoulutuksen saatavuus taataan.
- Yritysten osaamistarpeisiin vastaamista tuetaan palauttamalla henkilöstökoulutuksen kerroin rahoitusmalliin.
- Ammatillisen koulutuksen laatu on varmistettu paremmin, ja tutkinto on yritykselle tae tietyn tasoisesta osaamisesta.

- Nostetaan vaatimustasoa tutkintotavoitteisessa opiskelussa työelämässä tarvittavan osaamisen varmistamiseksi ja lisätään siirtymiä koulutussopimuksesta oppisopimukseen esimerkiksi nuorten oppisopimuspilotissa kokeillun mukaisesti.
- Oppilaitokset huolehtivat, että jokaisella opiskelijalla on hyvät työelämätaidot ja ammatilliset perusvalmiudet. Työllistyminen on ammatillisen koulutuksen ensisijainen tavoite, mutta huomiota kiinnitetään myös opiskelijoiden jatko-opiskeluvalmiuksiin.
- Ammattikorkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen yhteistyötä lisätään ja haetaan paikallisesti ratkaisuja yritysten osaajatarpeisiin muun muassa hyödyntämällä paikallisia tutkinnon osia.
- Opetuksen työelämävastaavuudesta ja työpaikkaohjaajien koulutuksesta huolehditaan vakiinnuttamalla ammatillisten opettajien säännölliset työelämäjaksot.

Hyvä tietää!

Ammatillinen koulutus on kokonaisuus, joka pitää sisällään oppivelvollisten koulutuksen lisäksi jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan työikäisille, oppisopimuskoulutuksen, ammatillisen tutkintoon tai tutkinnon osaan johtavan työvoimakoulutuksen, ammatillisen vaativan erityisen tuen koulutuksen, tutkintoon valmentavan ns. TUVA-koulutuksen sekä vammaisten opiskelijoiden työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan TELMA-koulutuksen. Ammatilliseen koulutukseen hakeudutaan opiskelemaan yhteishaussa tai jatkuvassa haussa.

Ammatillinen tutkintojärjestelmä muodostuu ammatillista perustutkinnoista sekä ammatin- ja erikoisammattitutkinnoista. Vuonna 2024 ammatillisessa koulutuksessa oli 353 000 opiskelijaa, joista 20 vuotta täyttäneitä 239 000.

Heistä joka viidennen äidinkieli on jokin muu kuin kotimaiset kielet.

Oppisopimuskoulutuksen opiskelijamäärät ovat kasvaneet tasaisesti vuodesta 2018, jolloin ammatillisen koulutuksen kokonaisuudistuksessa purettiin erilliset järjestelmät työelämälähtöiseksi kokonaisuudeksi, luotiin mahdollisuus siirtyä joustavasti oppilaitosmuotoisesta koulutuksesta oppisopimuskoulutuksen ja uudistettiin koulutuksen rahoitusmalli opiskelijamääriin perustuvasta laskennasta kohti vaikuttavuutta. Vuonna 2024 oppisopimusopiskelijoita oli 77 000, mutta koulutus- ja oppisopimuksen yhdistelmiä oli vain noin 1 600.

Lisätietoja:

Johtava asiantuntija Maiju Korhonen, puh. 050 359 6766, maiju.korhonen@etl.fi

Johtaja Anne Somer, puh. 050 345 2134, anne.somer@etl.fi

Elintarviketeollisuusliitto ry

www.etl.fi

Varmistetaan elintarvikealalle korkeasti koulutetut osaajat

Elintarvikealan henkilöstöstä noin 30 prosenttia on korkeakoulutettuja. Alan yritysten mukaan korkeakoulututkinnot vastaavat pääasiallisesti hyvin niiden tarpeisiin lukuun ottamatta liha-alaa, jonka koulutus ja tutkimus on liian vähäistä tarpeeseen nähden.

Ruokia ja juomia valmistavat yritykset tekevät työelämäyhteistyötä aktiivisesti lähinnä ammattikorkeakoulujen kanssa, yhteistyö yliopistojen kanssa on passiivisempaa.

Elintarvikealalla on aloitettu viime vuosina useita korkeakouluohjelmia, joita yritykset ovat olleet mukana suunnittelemassa työelämän tarpeita vastaaviksi ja jotka ovat olleet suosittuja opiskelijoiden keskuudessa. Ohjelmia on kuitenkin käynnistetty väliaikaisen rahoituksen turvin, mikä uhkaa jättää koulutuksen pistemäiseksi.

Ammatillista koulutuspolkua ja korkeakoulutusta ei pidä arvottaa toisiaan vastaan. Osaamistason nostamisen pitää olla ensisijainen tavoite yhteiskunnassa, koulutustason nousu tulee sen jälkeen. Osaamista voidaan lisätä muutoinkin kuin suorittamalla korkeakoulututkinto. Korkeakoulutettujen määrän ja aloituspaikkojen mekaaninen lisääminen eivät valitettavasti auta osaajapulaan.

Elintarviketeollisuusliiton (ETL) selvityksen mukaan alan yritysten tulevista rekrytoinneista suurin osa

kohdistuu ammattiosaamista vaativiin työntekijätehtäviin, mutta noin neljännes yrityksistä aikoo tulevaisuudessa rekrytoida korkeammin koulutettuja osaajia kuin tällä hetkellä.

Perustaitojen merkitys korkeakouluopinnoissa menestymiselle ja valmistumiselle on olennaista. Yritykset toivovat, että korkeakoulusta valmistuttaisiin nykyistä nuorempina ja siirtyminen työelämään aikaistuisi. Pelkkä tutkinto ei toisaalta riitä, vaan työllistymiseen tarvitaan myös opintojen aikaista työkokemusta.

Jopa talouden laskusuhdanteessa yrityksillä on alueellisia rekrytointihaasteita. Elintarvikealan yrityksiä toimii kaikkialla Suomessa, minkä vuoksi korkeakoulujen alueellisen saavutettavuuden turvaaminen on tärkeää. Alueellisesti hajautettu korkeakoulutus tasapainottaa väestön keskittymistä suurkaupunkeihin.

Korkeakoulut vetävät puoleensa nuoria, synnyttävät yrityksiä ja vahvistavat osaamista. Korkeakoulut voivat myös houkutella työvoimapulasta kärsiville alueille kansainvälisiä osaajia, joiden kotoutuminen Suomeen on tärkeää. Kansainväliset opiskelijat voivat olla yksi ratkaisu osaajapulaan, mutta se vaatii hyvää kotouttamista ja työllistymismahdollisuuksia Suomessa.

Korkeasti koulutettuja osaajia saadaan elintarvikealalle, kun

- Korkeakoulujen koulutustarjonta on joustavaa, kokonaisvaltaista ja kysyntälähtöistä. Yritysten tarpeet näkyvät nykyistä vahvemmin etenkin jatkuvan oppimisen tarjonnassa. Korkeakoulut toteuttavat yhdessä tutkinnon osia ja jatkuvan oppimisen kokonaisuuksia.
- Liha-alan koulutusta ja tutkimusta kasvatetaan alan tarpeiden mukaiseksi
- Elintarvikealojen korkeakouluohjelmien rahoitus vakiinnutetaan.

- Valmistumiseen kannustetaan selkeämmillä opintopoluilla ja työelämälähtöisellä opetuksella. Tämä edellyttää koulutuksen uudistamista rakenteellisesti.
- Koulutuksen toteutusvastuu korkeakoulujen kesken jaetaan korkeakoulujen vahvuuksien perusteella
- Korkeakoulujen työelämä- ja asiakaslähtöisyyttä sekä ymmärrystä yritysten tarpeista ja muuttuvasta toimintaympäristöstä parannetaan. Halu tehdä yhteistyötä on suurta sekä yrityksissä että korkeakouluissa.
- Työelämäyhteistyön ote korkeakouluissa on aktiivisempaa, systemaattisempaa ja tavoitehakisempaa. On oltava yhteinen näkemys siitä, mitä halutaan saavuttaa. Korkeakoulut tunnistavat yritysten liiketoimintaympäristön sekä yritysten toiminnan kehittämis- ja muutostarpeet aiempaa paremmin.
- Väyliä ammatillisesta koulutuksesta korkeakoulutukseen vahvistetaan ja myös yhteistyötä ammatillisten oppilaitosten ja korkeakoulujen kesken lisätään. Esimerkiksi osassa ammatillisessa koulutuksessa käytössä olevat väyläopinnot ovat hyvä käytäntö: ammatillisen koulutuksen aikana voi halutessaan suorittaa korkeakouluopintoja ja riittävän määrän jälkeen opiskelija voi siirtyä suoraan ammattikorkeakouluun ilman valintakoetta.
- Säilytetään duaalimalli.
- Kansainvälisille opiskelijoille kehitetään kannustimia Suomeen jäämiseen, kuten hyvityksiä lukukausimaksuista, jos opiskelija työllistyy Suomeen ja jää hyödyntämään osaamistaan täällä.
- Kokeillaan Suomessa Viron-mallia eli toisen samantasoisien korkeakoulututkinnon maksullisuutta tietyissä tilanteissa. Se kannustaisi valmistumaan ja siirtymään työelämään. Maksullisuus voisi kohdistua tilanteisiin, joissa aiempaa tutkintoa ei ole hyödynnetty työelämässä tai uusi tutkinto ei selkeästi kehitä osaamista, tai asettaa maksuttoman tutkinnon suorittamiselle aikaraja. Kokeillaan myös avoimen korkeakoulutuksen kautta suoritettavia tutkintoja.

Lisätietoja:

Johtava asiantuntija Maiju Korhonen, puh. 050 359 6766, maiju.korhonen@etl.fi

Johtaja Anne Somer, puh. 050 345 2134, anne.somer@etl.fi

Elintarviketeollisuusliitto ry

www.etl.fi

Edistetään ja sujuvoitetaan työperäistä maahanmuuttoa

Suomeen tarvitaan välttämättä lisää maahanmuuttoa ja kansainvälisiä osaajia, koska emme pärjää pelkällä omalla työvoimalla. Työmarkkinoille tulevat ikäluokat eivät riitä täyttämään avautuvia työpaikkoja. Tiedetään, että pula ammattitaitoisesta työvoimasta nousee jokaisella nousukaudella aina suuremmaksi kuin edellisellä nousukaudella.

Osaajapula on Suomessa kasvun este, sillä esimerkiksi investointien toteutuminen edellyttää, että osaajia on saatavilla nopeasti ja varmasti. Suomi kilpailee osaavista työntekijöistä sekä EU-maiden kanssa että globaalisti.

Elintarviketeollisuusliiton (ETL) selvityksen mukaan kansainvälisen työvoiman määrä elintarvikeyrityksissä tulee kasvamaan lähivuosina. ETL haluaa lisätä maahanmuuttoa myös elintarvikealan tehtäviin johtavasti. Se edellyttää maahantulon sujuvoittamista useilla eri keinoilla sekä Suomen veto- ja pitovoiman lisäämistä. Maabrändiämme täytyy vahvistaa ja tänne tuleminen tehdä kannattavaksi suhteessa muihin maihin.

Työperäistä maahanmuuttoa on lisättävä luopumalla työvoiman saatavuusharkinnasta pitäen samalla huolta työehtojen valvonnasta. On nopeutettava lupaprosessien käsittelyaikoja sekä otettava käyttöön kansallinen työnhakuviisumi. Kansainvälisille opiskelijoille pitäisi myöntää opiskeluperustainen oleskelulupa koko opiskelun ajaksi.

Digitalisaatiota on hyödynnettävä nykyistä paremmin koko maahanmuuttoprosessin sujuvoittamiseksi, sillä byrokratiaviidakoon eksyminen voi saada ihmisen muuttamaan pois Suomesta. Myös yritykset tarvitsevat palveluja maahanmuuttajien palkkaamiseen liittyvissä asioissa.

Kielikoulutus parantaa kotoutumista, ja Suomeen töihin tuleville ja opiskelijoille pitää taata pääsy laadukkaaseen kielikoulutukseen mahdollisimman nopeasti. ETL:n selvityksen mukaan yritykset tarvitsevat tukea nimenomaan kielikoulutuksiin.

Työperäinen maahanmuutto edistyy ja sujuvoituu, kun

- Työntekijän oleskelulupien (TTOL) saatavuusharkinnasta luovutaan.
- Luodaan kansallinen työnhakuviisumi, joka mahdollistaa työn aloittamisen.
- Nopeutetaan digitaalisen identiteetin luomista kehittämällä lupaprosessia ja viranomaisasiointia.
- Laajennetaan ja helpotetaan työnantajan sertifiointia. Tarkistetaan työnantajien sertifiointin edellytyksiä ja vaikutuksia, jotta sertifiointi olisi houkuttelevaa ja hyödyllistä nykyistä useammille työnantajille.
- Työvoimapula-alat määritellään alueelliseksi.
- Kolmen kuukauden työnhakuaikaa pidennetään tai se poistetaan kokonaan.

- Pysyvän oleskeluluvan saantiehtoja tarkistetaan.
- Tulorajoja tarkistetaan ja niissä huomioidaan alueelliset alemmat elinkustannukset.
- Laajennetaan oleskelulupien työnteko-oikeutta (alueet ja toimialat)
- Laajennetaan oleskelulupien, myös opiskeluperustaisten, työnteko-oikeutta, jotta työnteko opintojen ohella onnistuu joustavasti ja oppisopimuksella kouluttautuminen on mahdollista.
- Poistetaan työnantajan ilmoitusvelvollisuuksien sanktiot ja siirretään vastuu ansiotulojen seurannasta Maahanmuuttovirastolle sekä turvataan Maahanmuuttoviraston resurssit.
- Tarjotaan kotoutumispalvelut yhdeltä luukulta maahantulijalle vaivattomasti. Kunnat ja työllisyysalueet tarjoavat kotoutumispalveluja ja kielikoulutusta sekä työntekijöille että kansainvälisille opiskelijoille. Varmistetaan, että koko maassa on saatavilla työnteen ja kieliopetuksen yhdistäviä koulutusmahdollisuuksia.
- Lisätään englanninkielisiä koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluja. Tehdään koulun aloittaminen mahdolliseksi myös kesken lukuvuoden.

Lisätietoja:

Johtava asiantuntija Maiju Korhonen, puh. 050 359 6766, maiju.korhonen@etl.fi

Johtaja Anne Somer, puh. 050 345 2134, anne.somer@etl.fi

Elintarviketeollisuusliitto ry

www.etl.fi

Laitetaan nuorten perustaidot kuntoon

Suomalaisnuorten oppimistulokset ovat laskussa. Esimerkiksi matematiikan Pisa-tuloksissa olemme pudonneet sijalle 23, kun vuonna 2003 olimme maailman parhaita. Syyt heikentymiseen on selvitettävä ja asetettava tavoitteeksi, että Suomi on 2030-luvulla jälleen koulutuksen huippumaa maailmassa!

Tällä hetkellä joka seitsemäs peruskoulun päättänyt nuori ei osaa lukea, laskea ja kirjoittaa niin, että hän selviäisi arjessa yhteiskunnan jäsenenä. Tämä on haasteellista myös työelämälle, sillä esimerkiksi ohjeiden ymmärtäminen vaikeutuu ja työturvallisuus vaarantuu. Elintarviketeollisuusliiton (ETL) selvityksen mukaan elintarvikealalla tarvittavista substanssiosaamisista yrityksille erityisen tärkeitä ovat juuri turvallisuusasiat eli elintarviketurvallisuus, työturvallisuus ja laatu.

Perusopetuksessa pitää varmistaa, että ensimmäisillä luokilla saavutetaan riittävät perustaidot ennen siirtymistä koulutiellä eteenpäin. Perusta koulutuksen laadulle ja työelämätaidoille luodaan perusopetuksessa.

Luku- ja laskutaidon kehittymiselle on annettava perusopetuksessa riittävästi aikaa. Koulutuksen rahoituksessa on luovuttava hankerahoituksesta ja suunnattavat resurssit perusrahoitukseen.

Satsauksia tarvitaan koulupolun varhaisiin vuosiin ja perustaitojen varmistamiseen. ETL:n selvityksen mukaan elintarvikealan yrityksille geneerisistä taidoista tärkeimpiä ovat kyky ja halu oppia sekä ongelmanratkaisutaidot. Perusta näille luodaan peruskoulun aikana.

Suomessa on jo valitettavia esimerkkejä siitä, että ilman perus- ja työelämätaitoja seuraavan asteen opinnot tai työelämään siirtyminen eivät onnistu. Elinkeinoelämän keskusliiton kyselyn mukaan nuorten yleiset työelämävalmiudet, kuten työhön liittyvien sääntöjen ymmärtäminen ja noudattaminen sekä työajan käyttö ja vuorovaikutustaidot, ovat heikolla tasolla, kun taas ammatillinen osaaminen on paremmalla tolalla.

ETL:n jäsenyritykset ovat jo pitkään olleet huolissaan nuorten perustaitojen puutteista. Työnantajilla on vain rajalliset mahdollisuudet korjata sitä, missä aiemmalla koulupolulla ei ole onnistuttu. Ammattitaitoa on vaikea rakentaa huteralle pohjalle.

Nuorten perustaidot laitetaan kuntoon, kun

- Kaikilla koulutustasoilla ryhdytään nostamaan osaamistasoa systemaattisesti niin, että heikkojen osaajien määrä saadaan laskuun. Pisa-tulosten nostaminen otetaan kansalliseksi tavoitteeksi.
- Perusopetuksessa keskitytään perustaitojen oppimiseen. Näin rakennetaan hyvä pohja tulevaisuuden työelämässä tarvittavalle osaamiselle.
- Peruskoulun resurssit ohjataan nimenomaan perustaitojen oppimiseen. Hankerahoituksesta luovutaan.

- Ensimmäisille luokille lisätään oppitunteja. Selvitetään, millaisia vaikutuksia on ollut Orpon hallituskaudella toteutetulla kokeilulla, jossa vuosiviikkotunteja lisättiin ensimmäisille luokille.
- Satsataan koulutuksen laadun varmistamiseen niin, että seuraavalle luokalle voi siirtyä vasta saavutettuaan riittävän osaamisen tason.
- Mahdollistetaan huippuoppilaille muuta opetusta nopeampi eteneminen. Koulu tarjoaa syötteitä myös siihen, miten kasvatetaan huippuosajia.
- Varmistetaan, että oppilailla on hyvä fyysinen ja psyykkinen toimintakyky sekä riittävät kädentaidot.

Lisätietoja:

Johtava asiantuntija Maiju Korhonen, puh. 050 359 6766, maiju.korhonen@etl.fi

Johtaja Anne Somer, puh. 050 345 2134, anne.somer@etl.fi

Elintarviketeollisuusliitto ry

www.etl.fi

Vakaa toimintaympäristö vauhdittaa ruoka-alan kasvua

Seuraavan hallituksen on sitouduttava pitämään voimassa Orpon hallituksen tekemät uudistukset työelämää. Toimintaympäristön ennustettavat pelisäännöt lisäävät investointeja, parantavat tuotavuutta ja turvaavat työpaikkoja. On myös edistettävä paikallista sopimista, työaikajoustoja ja vuosilomalin kokonaisuudistusta.

Työlainsäädännön uudistukset pidettävä voimassa

Orpon hallituksen uudistukset työlainsäädäntöön ovat parantaneet yritysten toimintaedellytyksiä ja auttaneet säilyttämään työpaikkoja Suomessa. Uudistusten kaikki hyödyt näkyvät täysimääräisesti kuitenkin vasta viiveellä.

Elintarvikealan yritysten liiketoiminta perustuu ennakoitaviin pelisääntöihin. Jos lainsäädäntö muuttuu edestakaisin, yritykset lykkäävät investointeja, varautuvat pahimpaan ja siirtävät tuotantoa muualle. Se heijastuu suoraan työllisyyteen ja veropohjaan. Siksi jo tehtyjä uudistuksia ei pidä peruuttaa.

Tavoitteena kasvua tukeva työlainsäädäntö

ETL korostaa, että suomalaisen elintarviketeollisuuden kilpailukyky varmistetaan ennustettavalla ja joustavalla sääntelyllä. Toimialalla työskennellään monin paikoin ympärivuorokautisesti ja kohdataan jatkuvasti kysynnän, sesonkien ja raaka-aineiden saatavuuden vaihtelua. Siksi yrityksillä on oltava käytännön mahdollisuudet sopia työpaikkatasolla ratkaisuista, joilla tuotanto, toimitusvarmuus ja työpaikkojen säilyminen turvataan muuttuvissa tilanteissa. Työaikajoustot ovat keino vähentää tarpeettomia kustannuksia sekä parantaa kykyä investoida ja kasvaa Suomessa, eivät itseisarvo.

On myös tärkeää purkaa työelämäsääntelyn hallinnollista taakkaa ja päivittää velvoitteita vastaamaan paremmin elinkeinoelämän tämän ajan todellisuutta. ETL:n esittämät uudistukset parantavat työmarkkinoiden toimivuutta, madaltavat työllistämisen kynnystä ja tukevat Suomen kilpailukykyä ja huoltovarmuutta.

Vakaa toimintaympäristö vauhdittaa ruoka-alan kasvua, kun

- Lisätään paikallista sopimista: Lisätään mahdollisuuksia sopia asioista työpaikalla suoraan työnantajan ja henkilöstön kesken esimerkiksi työajoista, vuosilomien sijoittelusta sekä yli- ja sunnuntaityön korvauksista. Paikallinen sopiminen on tärkeää, koska yritysten tilanteet vaihtelevat esimerkiksi sesonkien ja raaka-aineiden saatavuuden mukaan ja työehtojen pitää pystyä joustamaan niiden mukaisesti.
- Muutetaan koko työlainsäädäntö puolipakottavaksi: Muutetaan työlainsäädäntöä siten, että siitä on laajemmin mahdollista poiketa työehtosopimuksella (ns. semidispositiivinen lainsäädäntö). Kun sopimiselle annetaan enemmän tilaa, esimerkiksi koeaikaa, vuosiloman jakamista, viikkolevosta poikkeamista sekä määräaikaisen työntekijän lomauttamista koskevia sääntöjä voidaan mukauttaa toimialan todellisiin tarpeisiin sopiviksi.

- Uudistetaan vuosilomalaki: Uudistetaan vuosilomalaki niin, että yritysten kustannukset pienenevät. Lisätään mahdollisuus joustaa lomien ajankohdissa nykyistä enemmän silloin, kun tuotanto ja kysyntä sitä edellyttävät. Nykyiset tiukat säännöt eivät sovi ympärivuotiseen tuotantoon tai kausivaihteluihin.
- Ajantasaistetaan työaikalakia: Siirretään itsenäistä työtä tekevät ylemmät toimihenkilöt pääosin työaikalain ulkopuolelle. Työaikalaki sopii huonosti itseohjautuviin asiantuntijatehtäviin ja lisää tarpeetonta hallinnollista taakkaa.
- Lisätään työaikajoustoja: Annetaan yrityksille mahdollisuus järjestää työvuoroja ja työaikaa työehtosopimuksista riippumatta nykyistä joustavammin silloin, kun tuotanto vaihtelee tai tilauksia tulee epätasaisesti. Lisätään työpäivän ja työviikon pituuteen liikkumavaraa, esimerkiksi enintään 10 tuntiin vuorokaudessa tai 48 tuntiin viikossa kuuden kuukauden tasoittumisjaksolla. Tämä parantaa toimitusvarmuutta ja auttaa vastaamaan kysyntäpiikkeihin.
- Kasvatetaan vuosittaista työpanosta: Siirretään loppiainen ja helatorstai viikonloppuun ja leikataan lakisääteisiä ylityö- ja sunnuntaikorvauksia, jolloin vuosittaiset työtunnit lisääntyvät ja ja kilpailukyky paranee.
- Lievennetään tasapuolisuusvelvoitetta: Nykyinen lainsäädäntö aiheuttaa ongelmia esimerkiksi silloin, kun yrityksen eri toimipisteissä halutaan sopia paikallisesti erilaisista käytännöistä. Ongelma voidaan korjata laajentamalla mahdollisuuksia poiketa tasapuolisuusvelvoitteesta.
- Poistetaan takaisinottovelvollisuus ja lisätyön tarjoamisvelvollisuus: Poistetaan takaisinottovelvollisuus kaiken kokoisilta yrityksiltä ja luovutaan velvollisuudesta tarjota osa-aikaisille työntekijöille lisätyötä, ennen kuin yritys voi palkata uuden työntekijän. Tavoitteena on, että yritykset voivat mitoittaa henkilöstöä tarkoituksenmukaisesti esimerkiksi osaamistarpeen, työaikajärjestelyjen tai tuotannon rytmin mukaan.
- Rajataan työn tarjoamisvelvollisuutta irtisanomistilanteissa: Selkeytetään työnantajan velvollisuutta tarjota muuta työtä irtisanomistilanteissa niin, että velvollisuus koskee vain aidosti samankaltaista työtä samalla työssäkäyntialueella.

Lisätietoja:

Johtava asiantuntija Maiju Korhonen, puh. 050 359 6766, maiju.korhonen@etl.fi

Johtaja Anne Somer, puh. 050 345 2134, anne.somer@etl.fi

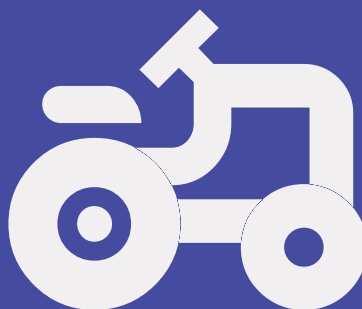
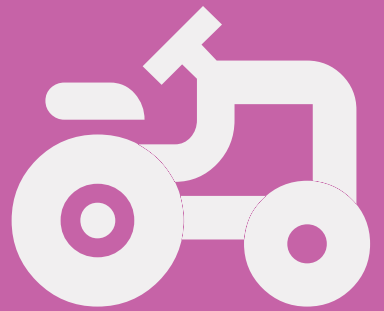
Elintarviketeollisuusliitto ry

www.etl.fi

Varmistetaan huoltovarmuus ja kriisinkestävyys

<i>Turvataan raaka-aineen saatavuus kotimaasta</i>	26
<i>Turvataan ruokaketjun toimivuus kaikissa oloissa</i>	28
<i>Rakennetaan vahvempaa varautumiskykyä ruoka-alalle</i>	30
<i>Vahvistetaan omavaraisuutta hyödyntämällä kiertotaloutta</i>	32

Turvataan raaka-aineen saatavuus kotimaasta

Suomalainen elintarviketeollisuus tarvitsee kotimaista maataloustuotantoa. Yritysten käyttämistä kasvi- ja eläinperäisistä raaka-aineista jopa 80 prosenttia on kotimaista. Alkutuotannolla on myös merkittävä aluepoliittinen vaikutus, sillä elintarviketeollisuusyrityksiä toimii kaikissa maakunnissa. Usein yritykset ostavat käyttämänsä raaka-aineet paikallisilta tuottajilta.

Elintarviketeollisuudelle on tärkeää, että maatalouden toimintaedellytykset ovat kunnossa. Maatalouden on pystyttävä tuottamaan elintarviketeollisuudelle riittävästi elintarvikekäytön vaatimukset täyttäviä raaka-aineita. Alkutuotannon kannattavuus vaikuttaa koko elintarvikeketjuun. Tukijärjestelmän lähtökohdan on oltava edelleen ruoka-alan huoltovarmuuden tukeminen.

Maatalouspolitiikka ohjaa merkittävästi maatalousyrittäjien viljelypäätöksiä ja vaikuttaa sitä kautta elintarviketeollisuuden raaka-aineiden saatavuuteen. Oikeilla poliittisilla päätöksillä voidaan varmistaa, että maatalouden tuotanto vastaa markkinoiden tarpeisiin ja on kustannuksiltaan kilpailukykyistä.

Parhaillaan käynnissä olevan EU:n maatalouspolitiikan tukikauden 2028-2034 valmistelussa on arvioitava, miten tukia hyödynnetään ohjauskeinona. Viime vuosina tukia on kohdennettu ympäristötoimiin. Jos nämä tuet vähenevät, ilmasto- ja ympäristötoimien kustannukset voivat siirtyä ketjun muille toimijoille aina kuluttajille asti. Valmistelussa on huomioitava EU:n tukien ja kansallisten tukien yhteisvaikutus, jotta toimintaympäristö pysyisi ennakoitavampana alkutuottajille.

Kotimaisen raaka-aineen saatavuus turvataan, kun

- Maatalouden tuet kohdistetaan aktiiviseen ja kestäväan ruuantuotantoon sekä sellaisiin raaka-aineisiin, joille on markkinoilla todellista kysyntää.
- Tuotantoon sidottuja tukia jatketaan
- Aktiivista ruuantuotantoa edistetään kohdistamalla ilmasto- ja ympäristötoimien tukia esimerkiksi maan kasvukunnon parantamiseen ja maatilojen luontotoimiin.
- Varmistetaan, että maatalouden tukitoimet ovat linjassa ruuantuotannolle asetettujen korkeiden kestävyystavoitteiden ja EU:n ilmasto- ja ympäristöpolitiikan kanssa.
- Kohdistetaan tukitoimet niin, että ne vahvistettavat ruokajärjestelmän kilpailukykyä, kannattavuutta ja sopeutumista muuttuvaan toimintaympäristöön.
- Turvataan hyväkuntoisten turvepeltojen viljely.
- Yksinkertaistetaan tukijärjestelmää niin, että maatalousyrittäjän hallinnollinen taakka kevenee.

- Kehitetään aktiivisempia toimia nuorten kannustamiseksi maataloustuottajiksi.
- Edistetään TKI-toimia, joilla uusi teknologia saadaan laajemmin käyttöön esimerkiksi viljelytekniikoissa ja kasvinjalostuksessa.

Lisätietoja:

Erityisasiantuntija Mari Raininko, puh. 050 479 5476, mari.raininko@etl.fi

Elintarviketeollisuusliitto ry

www.etl.fi

Turvataan ruokaketjun toimivuus kaikissa oloissa

Suomalainen elintarvikemarkkina on eurooppalaisittain poikkeuksellisen keskittynyt. Kaksi suurinta kauppaketjua hallitsee yli 80 prosenttia päivittäistavara-kaupasta. Se tekee maataloustuotannosta ja elintarviketeollisuudesta riippuvaisia päivittäis-kaupasta.

Kattavaa tietoa markkinoiden kehityksestä ei ole saatavana

Viime vuosina kaupan omien tuotemerkkien (private label -tuotteet, PL) osuus on kasvanut huomattavasti, ja niistä on tullut merkittävä osa Suomen päivittäistavara-kauppaa. Kasvu johtuu sekä kuluttajien hintavetoisuudesta että tukku- ja vähittäiskaupan vahvoista kytköksistä toisiinsa. Kaupan omien merkkien markkinaosuudet ovat Suomessa toistaiseksi pienempiä kuin muissa Euroopan maissa, mutta kaupan tavoitteena on osuuden kasvattaminen.

Omat merkit tarkoittavat kaupalle kaksoisroolia: kauppa on samaan aikaan omien merkkisensä valmistaja ja niiden kanssa kilpailevien brändien myyjä. Sen vuoksi on tärkeää varmistaa suoja yritysten liikesalaisuuksille ja estää mahdolliset väärinkäytökset, kuten luottamuksellisen tiedon hyödyntäminen tai omien tuotemerkkien suosiminen.

Yksi ongelma Suomen elintarvikemarkkinoilla on markkinatiedon läpinäkyvyyden puute. Käytössä ei ole järjestelmää, joka mahdollistaisi avoimen ja kattavan päivittäistavaramarkkinoiden, erityisesti PL-tuotteiden markkinaosuuden seuraamisen. Päivittäistavara-kauppa PTY ry:n raportti myyntitiedoista ei kata private label -tuotteiden markkinaosuutta eikä koko markkinaa riittävän yksityiskohtaisesti. Se heikentää elintarvikeyritysten mahdollisuuksia seurata markkinoiden kehitystä ja arvioida omaa kilpailuasemaansa.

Markkinalähtöisessä ruokaketjussa tarvitaan tasapuolista riskinjakoa ja toimivaa kilpailua. Niistä hyötyvät sekä ketjun toimijat että kuluttajat. Toimiva elintarvikemarkkina turvaa Suomen huoltovarmuuden.

Euroopan komission työohjelmassa esiin nostettu kielto myydä alle tuotantokustannusten johtaisi jäykkään kustannusperusteiseen hinnoitteluun, lisääisi koko ketjun hallinnollista taakkaa ja heikentäisi ruuantuottajien mahdollisuuksia reagoida markkinasignaaleihin. Sääntöä olisi mahdotonta toimeenpanna yhdenmukaisesti EU:ssa ja se heikentäisi eurooppalaisen ruuantuotannon kilpailukykyä sisämarkkinoilla ja viennissä.

Ruokaketjun toimivuus paranee, kun

- Varmistetaan, että tuoreen elintarvikemarkkinalain uudistuksen tavoitteet toteutuvat. Puututaan tarvittaessa epäkohtiin viranomaisohjeistuksella tai lainmuutoksilla.
- Tehdään elintarvikemarkkinalaista entistä helpommin sovellettava ja toteutetaan selvitys lain vaikuttavuudesta.
- Jaetaan ruokaketjun sopimusosapuolille yhteistä tietoa ja tilannekuvaa kysynnän ja kustannusten kehityksestä.
- Käynnistetään PL-tuotteiden osuuden ja kotimaisuusasteen tilastointi tuoteryhmittäin sekä julkisten hankintojen kotimaisuusasteen tilastointi.

- Jaetaan kysyntätietoa kuluttajien ostokäyttäytymisestä tavarantoimittajille ja maatalouden toimijoille, jotta ne voivat suunnitella omaa toimintaansa tulevaisuuden kysyntään vastaamiseksi.
- Turvataan ruokaketjun markkinaehtoisuus. Ei kielletä tuotteiden myyntiä alle tuotantokustannusten.
- Uudistetaan julkisten hankintojen sopimusehtoja niin, että ne huomioivat ruokaketjun erityispiirteet, kuten sopimushintojen tarkistamisen.
- Varataan riittävä rahoitus julkisiin elintarvikehankintoihin terveellisen ja monipuolisen joukkoruokailun turvaamiseksi.

Lisätietoja:

Yhteiskuntasuhdejohtaja Jukka Ihanus, puh. 050 463 9929, jukka.ihanus@etl.fi

Ekonomisti Bate Ismail, puh. 040 526 0942, bate.ismail@etl.fi

Elintarviketeollisuusliitto ry

www.etl.fi

Rakennetaan vahvempaa varautumiskykyä ruoka-alalle

Ruoka on välttämättömyyshyödyke, jonka saatavuus on turvattava kaikissa oloissa. Siksi ruoka-alan toimintaedellytykset on tunnistettava osana kansallista varautumista, huoltovarmuutta ja kokonaisturvallisuutta. Varautumisessa on huomioitava ruuan koko arvoketju: alkutuotanto, elintarviketeollisuus, kauppa, logistiikka, julkiset ruokapalvelut ja kuluttajat.

Kotimaisen ruoka-alan arvostusta on parannettava ja alan merkitys yhteiskunnan toimivuudelle tehtävä näkyväksi. Ruuan saatavuus, turvallisuus ja kohtuullinen hinta ovat yhteiskunnan hyvinvoinnin perusedellytyksiä.

Elintarvikeyritykset ratkaisevat käytännössä monia häiriötilanteiden ongelmia. Siksi varautumisen on perustuttava yritysten toimintakyvyn vahvistamiseen. Kun yrityksillä on normaalioloissa kannattavuutta, investointikykyä, osaamista ja joustoa, ne pystyvät ylläpitämään ruokahuoltoa myös kriiseissä.

Elintarvikeyritysten toiminta edellyttää varmaa sähkön ja veden saantia, toimivia tietoliikenneyhteyksiä sekä kunnossa olevia väyliä. Ruoka-alan kriittisille toiminnoille on turvattava tarvittaessa ensisijaisuus sähkön, veden, kuljetusten ja muiden

välttämättömien palveluiden häiriö- ja pulatilanteissa.

Kotimaisen eläin- ja kasvipärisen raaka-aineen saatavuus sekä alkutuotannon jatkuvuus ovat elintarviketeollisuuden toiminnan perusta. Myös elintarvikemarkkinoiden hyvä toimivuus, vastuullinen kaupankäynti ja kestävät julkiset hankinnat vahvistavat huoltovarmuutta.

Suomalainen ruoka-ala on riippuvainen muun muassa kansainvälisistä tuotantopanoksista, kuljetuksista, osajista, ohjelmistoista, teknologias-
ta, viennistä ja tuonnista. Tavaroiden, palveluiden, osajien ja tiedon vapaa liikkuvuus on turvattava myös poikkeuksellisissa tilanteissa.

Kiertotalouden ratkaisut, sivuvirtojen hyödyntäminen ja resurssitehokkuus parantavat alan oma-
varaisuutta ja vähentävät riippuvuutta tuontipa-
noksista. Ne tukevat sekä huoltovarmuutta että kestävyys siirtymää.

EU:n varautumissääntelyn lisääntyminen voi olla osittain päällekkäistä tai jopa ristiriitaista Suomen oman varautumisperinteen kanssa. Suomen omaa järjestelmää on kyettävä kehittämään sen rinnalla.

Ruoka-alan varautumiskyky vahvistuu, kun

- Luodaan yhteinen näkemys siitä, mitkä toiminnot ovat yhteiskunnallisesti kriittisiä. Tämän näkemyksen on ohjattava läpi linjan strategioita, luvitusta, lainsäädäntöä ja ensisijaisuutta (esimerkiksi sähkön ja veden jakelu)
- Priorisoidaan elintarvikeyritykset veden- ja sähkönjakelun häiriö- ja pulatilanteissa niin, että toiminnan jatkuvuus ja ruuan huoltovarmuus turvataan.
- Pidetään huolta logistiikasta ylläpitämällä ja kehittämällä väyliä maataloilta tehtaiden kautta kuluttajille saakka.

- Turvataan kansainväliset yhteydet kaikissa oloissa kehittämällä liikenne- ja tietoliikenneyhteyksiä. Elintarviketeollisuus tarvitsee kansainvälisiä kuljetuksia, osajia, ulkomaisia tuotantopanoksia, ohjelmistoja sekä vientiä ja tuontia myös häiriötilanteissa.
- Varmistetaan ennakoitava ja kilpailukykyinen toimintaympäristö kannattavalle kasvulle ja elintarvikeviennille. Normaaliolojen kyvykkyys ja kapasiteetti ratkaisevat ruokia ja juomia valmistavien yritysten toimintakyvyn myös vakavissa häiriöissä.
- Turvataan kotimaisen raaka-aineen saatavuus. Maatalouden toimintaedellytykset ovat ruokahuollon perusta.
- Vältetään liiallista viranomaisohjausta. Varautumisen pitää tukea yritysten omaa ratkaisukykyä ja joustavuutta, ei kaventaa sitä.
- Varmistetaan elintarvikemarkkinoiden hyvä toimivuus ja vastuullinen kaupankäynti seuraamalla uudistetun elintarvikemarkkinalain vaikutuksia.
- Hyödynnetään julkisia hankintoja huoltovarmuuden vahvistamiseen hankkimalla kotimaasta ja jakamalla hankintoja pienempiin osiin.
- Lisätään kiertotaloutta ja sivuvirtojen hyödyntämistä ravinteiden, energian ja polttoaineiden omavaraisuuden vahvistamiseksi.
- Varmistetaan, että Suomi saa tulevaisuudessakin kehittää omaa varautumisjärjestelmäänsä ja sääntöjoustoja omista kansallisista lähtökohdistaan.

Lisätietoja:

Valmiuspäällikkö Eero Alaluusua, puh. 050 326 7888, eero.alaluusua@etl.fi

Yhteiskuntasuhdejohtaja Jukka Ihanus, puh. 050 463 9929, jukka.ihanus@etl.fi

Elintarviketeollisuusliitto ry

www.etl.fi

Vahvistetaan omavaraisuutta hyödyntämällä kiertotaloutta

Geopoliittiset jännitteet ja ruokaketjun häiriöt ovat korostaneet omavaraisen ja kestäväen ruoantuotannon merkitystä Suomessa. Tulevalla vaalikaudella suomalainen ruoka-ala tarvitsee pitkän aikavälin ratkaisuja, jotka vahvistavat huoltovarmuutta, parantavat resurssitehokkuutta ja tukevat yritysten kilpailukykyä.

Kiertotalous tarjoaa konkreettisia ratkaisuja kilpailukyvyyn ja omavaraisuuden parantamiseen rinnakkain. Ruoka-alan arvoketjussa syntyy väistämättä sivuvirtoja eli materiaaleja, jotka eivät päädy varsinaiseen tuotteeseen. Näiden nykyistä tehokkaampaan hyödyntämiseen liittyy valtavasti potentiaalia. Sivuvirtoja voidaan hyödyntää bioenergiana, kierrätyslannoitteina ja muiden tuotteiden raaka-aineena.

Elintarviketeollisuuden näkökulmasta **biokaasun tuotannon** edistäminen on omavaraisuuden kannalta erityisen tärkeää, sillä se mahdollistaa ilmastopäästöjen vähentämisen, lisää energia- ja lannoiteomavaraisuutta, vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista sekä tarjoaa alkutuotannolle uusia tulonlähdemahdollisuuksia. Lisäksi lantabiokaasu vähentää maatalouden aiheuttamia ravinnevalumia.

Elintarviketeollisuuden sivuvirtoja voidaan myös hyödyntää biokaasun tuotannossa, mikä mahdollistaa energiatuotannon ohella elintarvikejätteen sisältämien arvokkaiden ravinteiden kierrättämisen.

Pakkaus on välttämätön osa elintarvikkeita ja siten myös pakkausratkaisulla on suora yhteys kotimaisen elintarviketuotannon omavaraisuuteen ja huoltovarmuuteen. Lisäksi pakkaus on merkittävä kustannuskysymys, sillä elintarviketeollisuuden yritykset vastaavat yksistään yli 40 %:sta pakkausten lakisääteisistä tuottajavastuun keräys- ja kierrätyskustannuksista. Pakkausten kierrätettävyyden edistäminen ja ympäristövaikutusten vähentäminen on tämän takia alan intressien mukaista. Viime vuosina arvaamaton pakkauksiin kohdistuva sääntely ja toimintaympäristön muutokset ovat kasvattaneet alan kustannuksia merkittävästi.

Elintarviketeollisuus haluaa toimia suunnannäyttäjänä ja esittää yritysälhtöisiä ratkaisuja, joilla vahvistetaan omavaraisuutta sekä kestävää ruoan tuotantoa.

Ruoka-alan omavaraisuus ja kilpailukyky vahvistuvat, kun

- Edistetään sivuvirtojen hyödyntämistä ensisijaisesti elintarvikkeina ja rehuina. Varmistetaan, että lainsäädäntö tukee ruokaturvallisuuden puitteissa innovointia uusielintarvikkeissa, proteiinien talteenotossa ja rehuketjujen uudistamisessa.
- Varmistetaan, että luonnonvarojen käytön vähentämistä koskevat tavoitteet eivät vaaranna suomalaisen elintarviketeollisuuden kasvua, innovointia tai investointeja.
- Tuetaan alueellisten kiertotalousekosysteemien syntymistä, jotta alkutuotannossa ja elintarviketeollisuudessa syntyvien biopohjaisten sivuvirtojen ympärille muodostuu lisäarvoa tuovaa liiketoimintaa.
- Asetetaan biokaasun käytön ja tuotannon edistämiseksi pitkän aikavälin tavoite (4 TWh) sekä käynnistetään biokaasun tuotantoa edistävä ohjelma tukemaan tavoitteen saavuttamista.

- Turvataan biokaasun kysyntä ennakoitavalla ja pitkäjänteisellä politiikalla. Jakeluvelvoitelainsäädännöllä on tässä keskeinen rooli ja sen tulee tarjota pitkäjänteinen näkymä biokaasuun liittyville investoinneille.
- Jatketaan vaihtoehtoisten polttoaineiden ja biokaasun jakeluinfrastruktuurin kehittämisen tukemista. Huomioidaan biokaasu yhdenvertaisesti ja teknologianeutraalista esimerkiksi jakeluinfrastruktuurin kehittämisessä.
- Edistetään kierrätyslannoitteiden käyttöä vahvistamalla kierrätyslannoitteisiin liittyvän tutkimuksen ja pilotoinnin rahoitusta, jotta sivuvirtojen ravinteet voidaan turvallisesti ja kustannustehokkaasti palauttaa maatalouteen.
- Varmistetaan, että kiertotalouslain jatkovalmistelu keskittyy kustannustehokkaimpiin ratkaisuihin EU:n sitovien kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi. Mahdolliset omavaramaksujen muutokset tai kansalliset veromallit tulee arvioida niin, etteivät ne heikennä kotimaisen ruoka-alan kilpailukykyä.
- Hyödynnetään julkishallinnon ja elinkeinoelämän toimialojen välisiä vapaaehtoisia sopimuksia ja itsesääntelytoimia vaihtoehtona kansalliselle lainsäädännölle EU:n kunnianhimoisten kestävyystavoitteiden saavuttamiseen.
- Pakkauksia ja jätteitä koskevan sääntelyn osalta tuetaan pakkausten uudelleen-käyttöä ja kierrätystä ilman, että elintarviketurvallisuus tai tuottajavastuunmaksuista vastaavien yritysten kilpailukyky heikentyy.
- Varmistetaan kannustimet haastavien materiaalien, kuten muovin, korkealaatuista kierrätystä edistäviin investointeihin.
- Vältetään uusien kustannusten luomista kotimaiselle ruoka-alalle kansallisella lisäsääntelyllä tilanteessa, joissa EU-sääntely on jo tuomassa merkittäviä muutoksia esimerkiksi EU:n pakkauksia- ja pakkausjätettä koskevan sääntelyn ja jätedirektiivin elintarvikejätettä koskevien vähentämistavoitteiden myötä.

Lisätietoja:

Johtaja Satumaija Levón, puh. 040 752 8537, satumaija.levon@etl.fi

Elintarviketeollisuusliitto ry

www.etl.fi

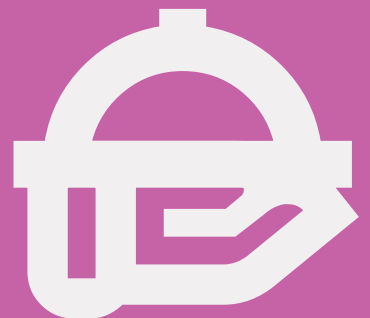

Kestävämpää ruuantuotantoa ja parempaa ravitsemusta

*Turvataan ravitsemustyön tietopohja, luotetaan itsesääntelyyn
Vauhditetaan ruokaketjun päästövähennyksiä*

35

37

Turvataan ravitsemustyn tietopohja, luotetaan itsesääntelyyn

Terveellinen ja tasapainoinen ruokavalio on keskeinen tekijä ihmisen hyvinvoinnille riittävän unen, liikunnan ja hyvien sosiaalisten suhteiden rinnalla. Elintarvikealan yritykset edistävät hyvinvointia ja terveellisiä elintapoja kehittämällä ja innovoimalla tuotteita, joissa on esimerkiksi vähemmän rasvaa, suolaa tai sokeria – tai enemmän kuitua tai kasviksia.

Tuotekehitystä ohjaavat ravitsemusvastuu ja kestävyysnäkökohdat. Yritysten ravitsemustyötä jarruttaa kuitenkin vanhentunut tietopohja, sillä viimeisin laaja koko väestön ravitsemusta kartoittava FinRavinto-tutkimus on vuodelta 2017. On kestävämpiä, että poliittisia päätöksiä, ravitsemussuosituksia ja tuotekehitystä ohjataan vanhentuneella tiedolla. Ravitsemussuosituksilla on pitkällä aikavälillä vahva ohjaava vaikutus kokoruuantuotantoon Suomessa.

Kehitetään kouluruokailua

Kouluruokailulla ja työpaikkaruokailulla on Suomessa pitkät perinteet. Niillä on myös ravitsemuksellisesti tärkeä merkitys suurelle joukolle kansalaisia. Pelkästään julkisissa ruokapalveluissa nautitaan vuodessa noin 380 miljoonaa ateriaa.

Kouluruokailusta on syytä olla huolissaan, sillä kouluterveyskyselyn mukaan päivittäinen koululounas jää yhä useammin syömättä. Esimerkiksi kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista tytöistä vain noin puolet syö arkisin kouluruokaa. Kouluruokailun vaaliminen ja kehittäminen on tärkeää siksi, että kun julkisesti rahoitettu ruoka valmistetaan kotimaisista raaka-aineista paikallisten toimijoiden voimin, tuetaan samalla aluetaloutta ja vahvistetaan huoltovarmuutta.

Prosessointi on välttämätöntä

Osa suomalaisista kavahtaa ns. ultraprocessoitua ruokaa, vaikka koko ultraprocessoinnin käsite ja

ruuan luokittelu prosessoinnin mukaan on kiistanalaista ja vailla tieteellistä pohjaa. Useat perinteiset ruuat, kuten ruisleipä, sekä uudet innovatiiviset tuotteet katsotaan tässä luokittelussa ultraprosoisoiduiksi.

Ruuan raaka-aineet on käytännössä aina jalostettava käyttökelpoiseen, turvalliseen ja kuluttajaystävälliseen muotoon. Prosessointia tapahtuu koti- ja ammattikeittiöissä sekä elintarvikeollisuudessa.

Terveiden kannalta ratkaisevia ovat ruuan ravintosisältö ja ihmisen kokonaisruokavalio. Aiheiden uhkakuvien luomisen sijaan ruokakeskusteluun tarvitaan ruokarauhaa ja -iloa: tieteellistä tietoa, arjen toimivia ratkaisuja ja hyvää yhteistyötä laajalla rintamalla.

Vastuullinen markkinointi vahvistuu itsesääntelyllä

Ruokien ja juomien markkinoinnissa lähtökohta on, ettei kuluttajaa saa johtaa harhaan. Yhdeksi keinoksi lihavuuden ennaltaehkäisyyn ja hoitoon ehdotetaan usein epäterveellisten elintarvikkeiden markkinoinnin rajoittamista, erityisesti lapsiin kohdistuvan markkinoinnin.

Elintarvikealan yritykset toimivat Suomessa vastuullisesti ja rajoittavat jo nyt lapsille suunnattua markkinointia erittäin sitoutuneesti. Useat yritykset soveltavat tarkkoja itsesääntelyohjeita ja haluavat kehittyä edelleen vastuullisina toimijoina. Markkinoinnin lisärajoittamiselle ei ole perusteita.

Lasten ja nuorten eristäminen maailmasta ennen 18 vuoden ikää on epärealistista. Ylisääntelyn ja kieltojen asemesta tarvitaan vastuullista ja avointa viestintää. Liiketoiminnassa kaupallinen viestintä on välttämätöntä, ja se takaa myös tiedonsaannin ja valinnanvapauden kuluttajille.

Ravitsemustyö turvataan, kun

- Varmistetaan rahoitus uudelle FinRavinto-tutkimukselle.
- Osoitetaan resurssit THL:n ylläpitämälle Fineli-tietopankille elintarvikkeiden ravinto-ainekoostumuksesta. Pidetään tietopankki ajan tasalla, jotta tietojen hyödyntäminen tutkimuksessa, koulutuksessa sekä elintarvikealan yritysten tuotekehityksessä ja pakkausmerkintöjen laatimisessa on luotettavaa.
- Huomioidaan jatkuvasti karttuva tutkimustieto sekä tuoreimmat tutkimustulokset ravitsemuksesta ja ympäristövaikutuksista myös ravitsemussuositusten kymmenvuotisen päivitysrytmin välillä.
- Edistetään aktiivista ja avointa yhteistyötä elintarviketeollisuuden, tutkimuksen ja ravitsemuspolitiikasta vastaavien kanssa laaja-alaisen ymmärryksen lisäämiseksi.
- Varataan määrärahat julkisiin elintarvikehankintoihin terveelliseen ja monipuoliseen joukkoruokailuun. Kannustetaan päättäjiä valitsemaan suomalaisia raaka-aineita ja vaihtoehtoja.
- Osoitetaan kouluruokailuun ja sen kehittämiseen riittävät resurssit, jotta lapset ja nuoret saavat nauttia rauhassa täysipainoisen aterian koulupäivän aikana.
- Lopetetaan epätieteellinen puhe ultraprocessoinnista ja kannustetaan yrityksiä edelleen pitkäjänteiseen tuotekehitykseen terveellisten ja innovatiivisten tuotteiden tarjoamiseksi markkinoille.
- Pidättäydytään lisäsääntelystä ja edistetään ruoka-alan itsesääntelyä esimerkiksi elintarvikkeiden markkinoinnissa.

Lisätietoja:

Johtaja Marleena Tanhuanpää, puh. 040 528 2207, marleena.tanhuanpaa@etl.fi

Elintarviketeollisuusliitto ry

www.etl.fi

Vauhditetaan ruokaketjun päästövähennyksiä

Suomalainen elintarviketeollisuus on vahvasti sitoutunut ilmastotavoitteiden edistämiseen. Elintarviketeollisuudelle on ominaista, että sen toiminnasta aiheutuu vain vähän suoria kasvihuonekaasupäästöjä ja päästöt painottuvat erityisesti alkutuotantoon. Ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttää siten koko ruokaketjun määrätietoista vähähiilistymistä. Elintarviketeollisuus haluaa näyttää suuntaa, miten koko toimiala uudistuu ja sen kilpailukyky vahvistuu.

Ruokaketjun päästövähennysten edelleen vauhdittamiseksi ensimmäinen askel on varmistaa, että **päästövaikutusten laskentamallit** ovat kustannustehokkaita ja soveltuvat käyttöön laajasti. Luonnonvarakeskuksen Ruoka-LCA-laskentaohjeistus on tärkeä avaus tuotetasoisten elinkaariarviointien yhtenäistämiseksi, mutta päästölaskennan harmonisoituminen edellyttää mallien jatkokehittämistä.

Vertailukelpoisuuden ohella keskeistä on kustannustehokkuus, joka mahdollistaa laskentamallien käytön kaikenkokoisille yrityksille. Vasta se luo edellytykset, että kuluttajavalinnat ja julkiset hankinnat voivat tosiasiallisesti ohjata ja kannustaa kestävämpiin tuotantotapoihin.

Toinen ratkaiseva osa päästövähennysten vauhdittamisessa on vahvojen kannustinten luominen. Ne mahdollistavat investoinnit koko ruokaketjun vähähiilistymiseen kaikenkokoisille toimijoille.

Ruokaketjun päästövähennysten perusedellytyksenä on vakaa sääntely- ja toimintaympäristö, joka luo pohjan sille, että ala voi tehdä osansa ilmastotyössä ja jatkaa työllisyyden, alueiden elinvoiman ja huoltovarmuuden vahvana lähteenä.

Ruokaketjun päästövähennyksiä saadaan vauhditettua, kun

- Ilmastopoliittisten toimien suunnittelussa ja toimeenpanossa huomioidaan ilmastovaikutusten ohella kotimainen ruokaturva, huoltovarmuus ja sosiaalinen kestävyys. Toimet on tärkeää suunnitella niin, että ne tuottavat kustannustehokkaasti ja paikalliset olosuhteet huomioiden parhaat ilmasto- ja ympäristöhyödyt.
- Alkutuotannon ja elintarviketeollisuuden energiasiirtymää tuetaan käynnistämällä siirtymää vauhdittava ohjelma. Ohjelmalla edistettäisiin sähköistymistä ja irtaantumista fossiilisesta tuontienergiasta sekä kannustettaisiin uuden teknologian käyttöön ottoon koko ruokaketjussa.
- Biokaasun käytön ja tuotannon edistämiseksi asetetaan pitkän aikavälin tavoite (4 TWh) sekä ohjelma ja kannustimia tukemaan tavoitteen saavuttamista. Biokaasu on uusiutuvana energiana keskeisessä roolissa energiasiirtymässä. Se tehostaa biomassojen ravinnekiertoa, vähentää ravinnekuormitusta ja vahvistaa sekä energia- että ravinneomavaraisuutta.
- Vaihtoehtoisten polttoaineiden ja biokaasun jakeluinfrastruktuurin kehittämisen tukemista jatketaan. Biokaasu pitää huomioida yhdenvertaisesti ja teknologianeutraalisti sen jakeluinfrastruktuurin kehittämiseksi muiden ratkaisujen rinnalla. Kattava infrastruktuuri on välttämätön edellytys päästöjen vähentämiselle erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa. Biokaasulla on myös suuri potentiaali merenkulun ja teollisuuden sovelluksissa.

- Investointituet kotimaisten raaka-aineiden ja kestävien ruokainnovaatioiden jatkojalostukseen sekä tuotannon laajentamiseen teolliseen mittakaavaan varmistetaan. Myös innovaatioiden pääsyä markkinoille pitää edistää. Ruokaketjun kyky investoida päästöjä vähentäviin ratkaisuihin on turvattava ja siihen tarvitaan yhteiskunnan tukea samalla tavalla kuin muut toimialat ovat saaneet.
- Investointiverohyvityksen käyttöalaa elintarviketeollisuuden puhtaan siirtymän investointeihin laajennetaan. Puhtaiden investointien verokannustinten hyödyntäminen ei ole kaikille yrityksille mahdollista. Nykyiset alarajat (50 milj. €) sulkevat suuren osan elintarviketeollisuuden yrityksistä tukien ulkopuolelle.
- Yritysten maksamat menot elinkeinotoiminnasta aiheutuvien ilmasto- ja ympäristövaikutusten estämiseksi tai rajoittamiseksi muutetaan verovähennyskelpoisiksi. Vapaaehtoisia hyvityksiä voidaan käyttää ilmastomuutoksen torjunnassa. Niiden vähennyskelpoisuus yritysverotuksessa on oikeudellisesti epäselvä, koska tämänkaltaisia aineettomia hyvityksiä ei ole selkeästi määritelty vähennyskelpoiseksi.
- Ei oteta käyttöön pistemäisiä veroja yritysten ilmasto- ja ympäristöohjauksen välineiksi, koska verot heikentävät kilpailukykyä ja toimintaympäristön ennakoitavuutta. Alan päästövähennykset eivät synny verottamalla, vaan vahvistamalla toimintaympäristön ennakoitavuutta ja tukemalla vähähiilisiä ratkaisuja.
- Vapaaehtoisen energiatehokkuussopimusjärjestelmän jatkuvuus ja kannustavuus turvataan. Energiatehokkuussopimukseen liittymisen ja energiatukien on vastaisuuksellakin tuettava kustannustehokkaita päästövähennyksiä elintarviketeollisuudessa. Energiatehokkuussopimukset ovat tuottaneet huomattavia energiasäästöjä ja osoittautuneet menestyksekkääksi tavaksi edistää energiatehokkuutta alan yrityksissä.
- Hyväkuntoisten turvepeltojen viljely mahdollistetaan myös tulevaisuudessa. Turvepeltojen päästövähennyksiä voidaan edistää vapaaehtoisuuteen ja kustannustehokkuuteen perustuen. Kannusteita toimiviin ratkaisuihin on vahvistettava, kuten säättösalaojitukseen.
- Kompensoidaan täysimääräisesti kustannusten nousu, joka aiheutuu kansallisesti toteutetusta liikenteen päästökaupan laajentamisesta työkoneisiin. Uuden päästökaupan tuloja pitäisi kohdentaa alkutuotannon energiasiirtymän vauhdittamiseen ja vähäpäästöisten työkoneiden hankintaan.
- Maataloutta kannustetaan fossiilittomien energiamuotojen käyttöön nykyistä tehokkaammin. Yksi keino tähän olisi maatalouden polttoaineveron palautuksen uudistaminen asteittain pitkillä siirtymäajoilla siten, että fossiiliseen energiaan käytetyn polttoaineveron palautuksen osuus siirrettäisiin Maatalouden kehittämisrahaston (Makera) investointitukien vahvistamiseen.

Lisätietoja:

Vastuullisuuden ja kestävä kehityksen asiantuntija

Laura Aalto, puh. 040 525 0395, laura.aalto@etl.fi

Elintarviketeollisuusliitto ry, www.etl.fi

